

Ruokaviraston raportti

Hukkakauravalvonnan raportti 2025

415/00.01.02.00.01/2026

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys:	1.6.2026
Asianumero:	329/00.01.02.00.01/2026
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	ELLI, Kasvintuotannon osasto, siemenyksikkö
Hyväksyjä:	Leena Pietilä
Laatija/laatijat:	Juha Rantamäki
Lisätietoja:	juha.rantamaki@ruokavirasto.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDESTA	3
2 VALVONTASUUNNITELMAN TAVOITTEET JA TOTEUTUMINEN	3
2.1 Valvontasuunnitelman toteutuminen kuntien yhteistoiminta-alueella	4
2.2 Valvontasuunnitelman toteutuminen ELY-keskuksissa	5
2.3 Valvontasuunnitelman toteutuminen Ruokavirastossa.....	5
3 TOIMINNAN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS.....	6
4 ARVIOINTI- JA OHJAUSKÄYNNIT.....	6
5 VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN LIITTYVÄT MUUTOKSET	7
6 VALVONNAN RESURSSIT	7
2.1 Resurssien käyttö ELY-keskuksittain	7
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN.....	9

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDESTA

Hukkakauraan liittyvän valvonnan tarkoituksena on turvata laadukkaan ruuan tuottaminen ylläpitämällä korkealaatuista kasvintuotantoa hukkakauran torjunnasta annetussa laissa (185/2002) ja MMM asetuksessa (368/2021) säädettyjen toimenpiteiden mukaisesti. Viranomaisvalvonnan panevat täytäntöön kuntien maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet (jatkossa YT-alueet) ja ELY-keskusten maaseutuosastot Ruokaviraston ohjauksessa.

Vuonna 2025 hukkakauran valvontatoimenpide kohdistui 4,21 %:lle aktiivituloista. Valvottujen tilojen lukumäärä pysyi edelliseen vuoteen verrattuna samalla tasolla, mutta aktiivitulojen määrä väheni.

Kuntien yhteistoiminta-alueiden-alueiden suorittaman valvonnan kokonaismäärä oli aikaisempien vuosien tasolla (Taulukko 2.). YT-alueiden valvontatyön vaikuttavuus on erittäin merkittävää, koska hukkakauran torjuntatoimenpiteet määrätään ja toteuttaminen pääosin valvotaan kunnista.

ELY-keskusten maaseutuosastojen toteuttamasta hukkakauravalvonnasta 95 % tehtiin peltotuki- ja laadunvalvonnan yhteydessä ja 5 % pelkästään hukkakauralain valvontana. Tuki- ja laadunvalvonnan peruslokkotarkastukset soveltuvat myös hukkakauran havainnointiin niiltä osin, kun tarkastukset tehdään hukkakauran esiintymisaikaan.

Koko maan peltopinta-alasta hukkakauran saastuttamaa oli 19,6 %. Saastuntojen kokonaisala kasvoi hieman ja ylitti 440 000 hehtaaria. Vakavien saastuntojen määrä pysyi edellisen vuoden tasolla.

Ruokaviraston toiminta painottui arviointi- ja ohjauskäyntien toteuttamiseen sekä hukkakaurarekisterin käytön avustamiseen ja ohjeistukseen sekä kumppaniviranomaisten neuvontaan erilaisissa valvontatapauksissa. Ruokavirasto teki arviointi- ja ohjauskäynnin kuudelle kuntien yhteistoiminta-alueelle ja yhteen ELY-keskukseen.

Hukkakauravalvonnan digitaalisen paikkatiedon kokeiluprojekti toteutettiin yhteistyössä yhteistoiminta-alueiden kanssa kasvukaudella 2025.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TAVOITTEET JA TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja painopisteet valvonnalle on määritelty Ruokaviraston laatimassa hukkakauravalvonnan valvontasuunnitelmassa vuodelle 2025 (5027/04.00.00/2024).

Valvontasuunnitelman toteutuminen yleisesti

Hukkakauravalvontojen toteutunutta määrää ja tuloksia seurataan hukkakaurarekisterin tapahtumien perusteella (taulukko 1). Taulukossa ovat mukana myös ELY-keskusten valvonnoissa havaitsemat ja kuntien yt-alueille jatkotoimenpiteisiin siirtyneet hukkakaurasaastunnat.

Taulukko 1. Aktiivituloille kohdistuneet hukkakauravalvonnat 2021 – 2025

	aktiivituloja kpl	tiloja, joihin valvontaa kohdistui kpl	valvontaa % aktiivituloista	valvottu peruslohkoja	valvonnassa havaittu saastunta, % lohkoista
2025	39 825	1675	4,21	5640	46
2024	42 008	1793	4,27	5641	48
2023	43 227	1616	3,75	5335	41
2022	45 506	1639	3,60	5240	35
2021	46 395	1615	3,48	4979	35

2.1 Valvontasuunnitelman toteutuminen kuntien yhteistoiminta-alueella

Kuntien yt-alueiden hukkakauravalvonnan perustehtäviin kuuluu torjuntaohjeiden antaminen ja torjuntasuunnitelmien määrääminen peruslohkoille, joilla on tarkastuksen perusteella havaittu hukkakauraa. Tehtäviin kuuluu myös torjuntaohjeiden- ja suunnitelmien toteuttamisen valvonta sekä peruslohkojen hukkakaurattomuustarkastusten suorittaminen viljelijän pyynnön perusteella.

Kasvukaudelle 2025 vakavan saastunnan lohkoille määrättiin uusia monivuotisia torjuntasuunnitelmia 80 kpl.

Taulukko 2. Kuntien yhteistoiminta-alueiden suorittamien toimenpiteiden määrä 2021–2025.

	1. vuoden hukkakauratt omuustarkas tus kpl	2. vuoden hukkakauratto muustarkastus kpl	Lohko puhdas, 2. vuoden tarkastus hyväksytty %	Torjunta- ohjeita annettu kpl	Määrätty väliaikainen ja monivuotinen torjuntasuunnitelma kpl
2025	191	211	93	569	80
2024	238	249	78	690	78
2023	324	212	86	613	97
2022	225	236	79	693	83
2021	290	232	87	489	67

2.2 Valvontasuunnitelman toteutuminen ELY-keskuksissa

ELY-keskusten keräämistä rehuvalvonnan maatala-, valmistuksen- ja markkinavalvonnan 33 näytteestä tutkittiin hukkakauran esiintyminen. Näytteistä ei löytynyt hukkakauraa. Näytteet olivat erilaisia viljoja sekä auringonkukansiemeniä, maissia ja muita siemenseoksia.

Taulukko 3. ELY-keskusten suunnitellut ja toteutuneet hukkakauravalvonnat 2021- 2025. Kokotilavalvonnan, satelliittiseurannan laadunvarmistuksen ja lohkojen tukikelpoisuuden valvonnan yhteydessä fyysisesti peltolohkoilla tehtävä valvonta ei erityisesti kohdistu hukkakauraan, mutta havaittaessa hukkakauraa siihen kohdistetaan valvonnan toimenpiteitä.

ELY-keskukset	suunnitel tu yht. suorite	Toteutunut valvonta suoritteina			Toteutum a % suunnitell usta
		hukkakau ralain valvonta	kokotilavalv onnan, laadunvalvo nnan ja tukikelpoisu uden valvonnan yhteydessä	Toteutunut valvonta yhteensä	
2025	924	63	1172	1236	133
2024	924	96	1230	1326	143
2023	974	82	1187	1269	130
2022	1073	84	939	1023	95
2021	1088	82	865	1002	92

2.3 Valvontasuunnitelman toteutuminen Ruokavirastossa

1. Kuntien YT-alueiden ja ELY-keskuksen arviointi- ja ohjauskäyntejä jatkettiin
2. Hukkakauran torjunnan ajankohtaistiedotteita julkaistiin ruokavirasto.fi-sivustolla, viljelijäkirjeessä ja sosiaalisessa mediassa.
3. Kumppaniviranomaisille ja neuvojille suunnatun ohjeistuksen parantamista ja laajentamista jatkettiin
4. Digitaalisen paikkatiedon kehittämistä jatkettiin

5.

3 TOIMINNAN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

Hukkakaurarekisterin perusteella koko maan peltopinta-alasta 19,6 % oli hukkakauran saastuttamaa. Saastuntojen kokonaisala kasvoi hieman ja ylitti 440 000 hehtaaria. Vakavien saastuntojen määrä pysyi edellisen vuoden tasolla.

Taulukko 4. Hukkakaurasaastunnat 2020 - 2025

Vuosi	Saastunut ha	Voimakas saastunta	Peltopinta-ala yhteensä ha	Saastunut peltopinta-ala %
2025	440 250	16 250	2 245 068	19,6
2024	438 770	15 503	2 266 324	19,4
2023	424 933	19584	2 272 847	18,7
2022	437123	21874	2 281 042	19,6
2021	423 900	13 939	2 273 660	18,6
2020	408 435	11 810	2 275 687	17,9

4 ARVIOINTI- JA OHJAUSKÄYNNIT

Arviointi- ja ohjauskäynnit (AJO) toteutettiin Etelä-Pohjanmaalla kuudelle yhteistoiminta-alueelle. Kohteena oli yhteensä 30 viranhaltijaa.

Lisäksi toteutettiin arviointi- ja ohjauskäynti Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen, joissa kohteena oli viisi viranhaltijaa, jotka tekevät itse hukkakauratarkastuksia sekä ohjaavat peltotukitarkastajien ja yhteistoiminta-alueiden työtä.

Arviointi- ja ohjauskäynneillä käsitellään hukkakauravalvonnan toteuttamista prosessina. Merkittäviä poikkeamia ei havaittu, mutta toiminnan kehittämistarpeita havaittiin kesän valvonnan ajoituksen sekä valvonnassa havaittujen saastuntojen puuttumiskynnyksen suhteen.

Positiivisena havaintona todettiin ELY-keskuksen ja yhteistoiminta-alueiden poikkeuksellisen tiivis yhteydenpito ja yhteistyö valvonnan toteuttamisessa.

Poikkeamien ja kehittämiskohteiden korjaavien toimenpiteiden seurantaan sovelletaan LEAN-periaatteita. AJO-käynneillä on vaikuttavuutta valvonnan laadun parantamiseen ja lisäksi käynnit toimivat merkittävänä tiedonlähteenä Ruokavirastolle valvonnan käytännön haasteista.

5 VALVONTAJÄRJESTELMÄÄN LIITTYVÄT MUUTOKSET

Kasvukaudella 2025 toteutettiin paikkatietosovelluksen testaaminen viiden yhteistoiminta-alueen kanssa.

Kokeiluprojekti oli POC (Proof of concept) -periaatteen mukaisesti hyvin yksinkertainen QField-sovelluksen soveltuvuuden testaaminen hukkakaurasaastuntojen tallentamiseen digitaaliselle peruslohkokartalle. Kartalle oli mahdollista merkitä yksittäisiä hukkakauroja ja piirtää hukkakaurapesäkkeistä alueina sekä merkitä lohkon saastuntatiedot. Sovellus todettiin helppokäyttöiseksi ja valvontakäyttöön soveltuvaksi. Kasvukaudella 2025 kerättyä dataa ei kuitenkaan vielä ollut mahdollista hyödyntää muuten kuin kokeilutarkoituksessa.

Seinäjoen Ammattikorkeakoulun opiskelija toteutti Ruokaviraston toimeksiannosta YAMK-päättötyön hukkakauravalvonnan haasteista. Kyselytutkimuksen kohteena oli hukkakauravalvontaa toteuttavia kuntaviranomaisia kymmeneltä yhteistoiminta-alueelta. Lopputuloksissa Ruokaviraston toimintaan toivottiin lisää valvontajärjestelmään liittyvää koulutusta sekä pikaista parannusta valvonnan tietojärjestelmiin ja digitaalisen paikkatiedon käyttöönottoa.

6 VALVONNAN RESURSSIT

Yhteistoiminta-alueiden valvontaresurssit ovat keskimäärin pysyneet ennallaan. Yt-alueiden yhdistymiset laajemmiksi kokonaisuuksiksi ovat paikoitellen jatkuneet. Yhdistymisiä todennäköisesti tulee jatkossa tapahtumaan alueilla, joilla YT-alueet ovat toimineet poikkeusluvalla alle 800 tilan toiminta-alueen. Yhdistymiset tehostavat kustannusrakennetta ja jossakin määrin myös valvontaa mm. helpommin järjestettävien sijaisuuksien kautta. Toisaalta laajojen toiminta-alueiden negatiivinen puoli saattaa olla paikallistuntemuksen väheneminen.

ELY-keskusten maaseutuosastojen tekemästä hukkakauravalvonnasta n. 95 % tehtiin peltotuki- ja laadunvalvonnan yhteydessä. ELY-keskusten tukivalvontaan on pääsääntöisesti varattu riittävästi resursseja. Muutaman ELY-keskuksen kohdalla laadunvalvonnan tarkastukset johtivat suuriin valvontamääriin, joka nosti myös valvonnan toteumaa hukkakauran osalta runsaasti yli tavoitteen. Toisaalla taas suunnitellun tukivalvonnan väheneminen aiheuttaa suunnitellun tavoitteen jäämisen täyttymättä.

2.1 Resurssien käyttö ELY-keskuksittain

Taulukko 5. ELY-keskusten suunnitellut ja toteutuneet suoritteet sekä valvontasuunnitelman toteutumisprosentit vuonna 2025.

Valvontasuoritteisiin on laskettu kokotilavalvonnan, satelliittiseurannan laadunarvioinnin ja lohkon tukikelpoisuuden arvioinnin hukkakauran esiintymisaikaan 1.7 - 31.8. Hukkakauralain valvonnan suoritteet on laskettu mukaan ilman aikarajausta.

Ely-keskus	suunnitellut suoritteet kpl	toteutuneet suoritteet kpl	toteutuma %
01 Uusimaa	65	55	85
02 Varsinais-Suomi	97	209	215
03 Satakunta	57	79	139
04 Häme	72	113	157
05 Pirkanmaa	78	54	69
06 Kaakkois-Suomi	56	61	109
07 Etelä-Savo	44	52	118
08 Pohjois-Savo	69	69	100
09 Pohjois-Karjala	41	33	80
10 Keski-Suomi	56	28	50
11 Etelä-Pohjanmaa	110	191	174
12 Pohjanmaa	79	153	194
13 Pohjois-Pohjanmaa	85	116	136
14 Kainuu	14	9	64
15 Lappi	1	1	100
Yhteensä	924	1236	133,7

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Kaikkia viranomaisia koskeva kehitystyö on kirjattu taulukkoon 6. ja Ruokavirastoa koskeva kehitystyö taulukkoon 7.

Taulukko 6. Kaikkia viranomaisia koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	2026	2027	2028
Substanssikoulutukset kumppaniviranomaisille	x	x	x
AJO-käynnit ja koulutukset kuntien yhteistoiminta-alueille ja ELY-keskuksiin. AJO-käyntien vaikuttavuuden seuranta LEAN-periaatteiden mukaisesti.	x	x	x

Taulukko 7. Ruokavirastoa koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	2026	2027	2028
Hukkakaurarekisterin käytettävyyden parantaminen ylläpitovaiheessa	x	x	
Paikkatiedon POC-kokeilun toteutus	x		
AJO-käynnit ja koulutukset kuntien yhteistoiminta-alueille ja ELY-keskuksiin. AJO-käyntien vaikuttavuuden seuranta LEAN-periaatteen mukaisesti.	x	x	x
Koulutuksista viestintä: mm. tunnistuskoulutus, pakkotorjunta, YT-alueiden ja ELY-keskusten perusprosessi liittyen hukkakauraan	x	x	x
Viranomaisille suunnattujen ohjeiden ja materiaalien ylläpito ja kehittäminen Pikantin työtilassa	x	x	x
CAP27 vaikutus hukkakauravalvontaan; seuranta ja suunnittelu	x	x	x
Osallistutaan uusien digitaalisten valvontamenetelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon resurssien mukaisesti	x	x	
Aluehallintouudistuksen aiheuttamien muutosten toteutus hukkakauravalvontaan	x		
Aktiivinen viestintä	x	x	x